ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 23
від 12 лютого 2020 року

Про проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти (реєстр. № 2588 від 12.12.2019)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій розглянув проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти (реєстр. № 2558 від 12.12.2019), поданий народними депутатами України Констанкевич І.М., Кравчук Є.М., Батенком Т.І. та іншими, і зазначає таке.

Головним комітетом з підготовки цього законопроекту є Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики.

Відповідно до п.2 Пояснювальної записки метою прийняття законопроекту є закріплення статусу музеїв закладів вищої освіти, захист прав їхніх працівників та створення умов для належного захисту музейних колекцій і розвитку музейної справи, а також уніфікація термінології у Законах України "Про вищу освіту" та "Про музеї та музейну справу". В Україні, за неофіційними даними, у закладах вищої освіти нараховується понад 160 музеїв.

Для досягнення зазначеної мети законопроектом пропонується, зокрема:

- включити музеї до переліку структурних підрозділів закладів вищої освіти;
- додати до переліку основних посад науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти посади "директор музею" та "науковий працівник музею";
- замінити застарілий термін "вищий навчальний заклад" на термін "заклад вищої освіти".

Головне науково-експертне управління, розглянувши законопроект, висловило щодо його змісту низку зауважень і рекомендує повернути його суб'єктам законодавчої ініціативи на доопрацювання.

1. Питання, які пов'язані зі створенням музеїв у складі закладів вищої освіти, їх обліком, правовим статусом тощо, на думку фахівців Головного науково-експертного управління, повною мірою внормовані чинним законодавством. У зв'язку з цим викликає об'єктивний сумнів доцільність доповнення положення п. 2 ч. 7 ст. 33 Закону України "Про вищу освіту" формулюванням, згідно з яким "структурними підрозділами закладу вищої освіти можуть бути: … музеї".

Зокрема, Законом України "Про музеї та музейну справу" (далі – Закон) поняття "музей" визначається як "науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини" (ст. 1 Закону). За своїм профілем музеї поділяються на природничі, історичні, літературні, художні, мистецькі, науково-технічні, комплексні, галузеві тощо.

У ч. 4 ст. 7 цього Закону передбачено, що музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють у складі навчальних закладів. Згідно з ч. 2 ст. 9 Закону *музеї, які створені у складі навчальних закладів, реєстрації не підлягають.* Порядок обліку таких музеїв визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв.

У ст. 8 Закону визначено, що створений закладом освіти музей діє на підставі статуту (положення), що затверджується засновником, в якому визначаються статус, основні завдання, напрями діяльності та регулюються інші питання, пов'язані з забезпеченням діяльності музею.

Водночас згідно з ч. 1 ст. 33 Закону України "Про вищу освіту" структура закладу вищої освіти, статус і функції структурних підрозділів закладу вищої освіти визначаються статутом закладу вищої освіти та положеннями про відповідні структурні підрозділи.

2. У законопроекті пропонується включити до переліку основних посад науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти посаду "директор музею" та "науковий працівник музею" (зміни до ч. 1 ст. 55 Закону України "Про вищу освіту").

Відповідно до п. 24 ч. 1 ст. 1 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" науково-педагогічна діяльність являє собою *педагогічну діяльність* в університетах, академіях, інститутах та закладах післядипломної освіти, що пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю.

Дослідження змісту функціональних обов'язків вище зазначених посад дозволяє висловити думку про те, що посада "директор музею" передбачає здійснення скоріш організаційно-розпорядчої діяльності, ніж професійної науково-педагогічної. Стосовно пропозиції включити до зазначеного вище переліку посаду "науковий працівник музею", то доволі широкий діапазон функціональних обов'язків цих працівників, як слідує зі змісту Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (випуск 81 "Культура та мистецтво"), не завжди передбачає здійснення ними професійної науково-педагогічної діяльності. Тому пропозиція включити ці посади до переліку

основних посад науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти виглядає дискусійною.

3. Реалізація положень законопроекту, у разі його прийняття, потребуватиме додаткових бюджетних витрат, які пов'язані із забезпеченням державних гарантій науково-педагогічним працівникам, які передбачені положеннями ч. 1 ст. 57 Закону України "Про освіту" (зокрема: виплата допомоги на оздоровлення у розмірі місячного посадового окладу (ставки заробітної плати) при наданні щорічної відпустки; надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) чи придбання житла або надання службового житла у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України; пенсія за вислугу років; інші гарантії, визначені законом України).

У контексті викладеного вище потребує перегляду строк набрання чинності Законом, проект якого розглядається ("з дня, наступного за днем його опублікування"), з урахуванням вимог ч. 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України, згідно з якими "закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються: не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду; після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим".

Комітет з питань бюджету звертає увагу, що за експертним висновком Міністерства фінансів України до зазначеного законопроекту, реалізація його положень впливатиме на видаткову частини державного та місцевих бюджетів, зокрема, на запровадження посад директорів та наукових працівників музеїв у закладах вищої освіти, виплату їх доплат, які передбачаються для науково-педагогічних працівників. Однак, визначити вартісну величину його впливу на показники бюджетів не вбачається можливим у зв'язку з відсутністю вихідних даних.

При цьому Міністерством фінансів України зауважується, що основною діяльністю закладів вищої освіти є підготовка фахівців з вищою освітою, водночас у складі закладів вищої освіти музеї можуть функціонувати як інші підрозділи, діяльність яких не заборонена законом, що передбачено пунктом 5 частини сьомої статті 33 Закону України "Про вищу освіту".

Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти (реєстр. № 2588 від 12.12.2019 р.) прийняти за основу у першому читанні.

Міністерство фінансів України не підтримує зазначений законопроект і звертає увагу на такі його недоліки.

Проект Закону України не узгоджується з положеннями Бюджетного кодексу України. Зокрема, відповідно до частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують

витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного року.

Суб'єктом законодавчої ініціативи у порушення вимог статті 27 Бюджетного кодексу України не надано фінансово-економічне обґрунтування з відповідними розрахунками щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції, підтримуючи ініціативу щодо включення музеїв до переліку структурних підрозділів закладів вищої освіти, вважає недоцільним включення посад директора музею та наукового працівника музею до основних посад науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, оскільки статус таких працівників законодавчо врегульований.

Зокрема, діяльність працівників музеїв регламентується Законом України "Про музеї та музейну справу".

Перелік посад працівників державних і комунальних музеїв, які провадять культурно-освітню та науково-дослідну діяльність, пов'язану з комплектуванням музейних зібрань, експозиційною, фондовою, видавничою, реставраційною, пам'яткоохоронною роботою, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 2005 р. № 82 "Про реалізацію окремих положень частини другої статті 28 Закону України "Про музеї та музейну справу". Оплата праці директора та наукового співробітника музеїв (у тому числі й тих, які працюють у закладах освіти) здійснюється відповідно до зазначеної постанови.

Окрім того, до Комітету з питань освіти, науки та інновацій надійшло звернення Українського комітету Міжнародної Ради Музеїв від 08.11.2019 року № 14 та ректорів окремих закладів вищої освіти на підтримку зазначеного законопроекту.

Підкомітет з питань вищої освіти на своєму засіданні 11 лютого 2020 року розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти (реєстр. № 2558 від 12.12.2019) і пропонує визначитися щодо остаточного рішення з цього питання на засіданні Комітету.

Заслухавши інформацію ініціаторів проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти (реєстр. № 2558 від 12.12.2019), голови підкомітету з питань вищої освіти Гришиної Ю.М., беручи до уваги зауваження і пропозиції Головного науково-експертного управління, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики, Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, провівши широке обговорення зазначеного питання, Комітет **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення

діяльності музеїв закладів вищої освіти (реєстр. № 2558 від 12.12.2019), поданий народними депутатами України Констанкевич І.М., Кравчук Є.М., Батенком Т.І. та іншими, прийняти за основу.

2. Направити цей висновок Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики.

Голова Комітету **С.В. Бабак**